

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kirsi Ruuhonen

VIITE Kuulemistilaisuus 20.1.2017: akkreditointi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta annettavaan lakiin

Neuroliitto ry kiittää mahdollisuudesta ilmaista näkemyksensä sote-palvelujen akkreditoinnista. Haluamme kiinnittää huomiota etenkin seuraaviin asioihin:

- Erityisten lisävaatimusten asettaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajille on tärkeää etenkin niiden asiakasryhmien kannalta, jotka eri syistä eivät täysin kykene pitämään kiinni oikeuksistaan ja toimimaan aktiivisena kuluttajana. Heidän kohdallaan pelkät palveluntuottajan tai palveluyksikön rekisteröinnin edellytyksenä olevat kriteerit eivät välttämättä aina ja aukottomasti takaa palvelun riittävän laadukasta toteutusta.
- Erityiset akkreditointikriteerit voivat olla palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta hyödyksi sekä palveluntuottajia valittaessa että niiden toimintaa valvottaessa. Akkreditointikriteerien rikkominen voi antaa palvelun järjestäjätaholle mahdollisuuden puuttua palveluntuottajan toimintaan jo sellaisessa vaiheessa, jossa palvelun puutteet tai laiminlyönnit eivät vielä ole sen tasoisia että ne mahdollistaisivat esim. rekisteröinnin poistamisen tai muita palveluntuottajalle määrättäviä sanktioita.
- Palveluntuottajien näkökulmasta akkreditointi tarkoittaa lisätyötä ja –hidastetta ennen kuin palvelun tuottamista voi aloittaa ja siltä osin laille sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta asetettu yksi ennakkotavoite, ts. hallinnon keventäminen ja nopeuttaminen, ei toteutuisi.
- Jos tulevaisuudessa maakunta on se taho, joka akkreditoinnista vastaa, tulee yhden akkreditoinnin riittää silloinkin kun on kyse valtakunnallisesti palvelua tuottavasta palveluyksiköstä. Toisin sanoen maakuntien asukkaiden tulee voida käyttää myös jossakin muussa maakunnassa toimivan palveluntuottajan palveluja, kunhan tämä on jonkin, esim. sijaintimaakuntansa, akkreditoima.
- Jos maakunta vastaa akkreditoinnista, tulee varmistaa, että maakunnalla on jokin ehdottomasti maakunnan omasta palvelutuotannosta täysin erillinen toimijataho, jolla on edellytykset riippumattomaan ja neutraaliin akkreditointiin.

- Palveluntuottajien ja asiakkaiden näkökulmasta ehkä kaikkein suurin huoli akkreditoinnissa on, että sitä alkaisivat rasittaa samat ongelmat, jotka tällä hetkellä usein ilmenevät hankintalain mukaisissa tarjouskilpailuissa ja hankinnoissa. Akkreditointikriteerien tulee ehdottomasti olla aidosti laatuun vaikuttavia tekijöitä ja niiden tulee olla oikein asetettuja suhteessa kulloiseenkin palveluun ja asiakasryhmään. Oikeaan osuvien laatukriteerien asettaminen on erittäin vaikeaa, mikä on nähty esim. monissa sosiaali- ja terveydenhuollon kilpailutuksissa. Mm. pitkäaikaisen palveluasumisen, henkilökohtaisen avun ja kuntoutuksenkin kilpailutuksissa on esiintynyt palvelulle asetettuja kriteereitä, jotka tosiasiallisesti johtavat asiakkaan elämänlaadun heikkenemiseen, hänen hoitonsa ja palvelunsa laadun alenemiseen ja jopa turvallisuusriskeihin, tai kaikkiin edellä mainituista. Tämä ilmiö liittyy etenkin pienehköjen asiakasryhmien, joilla on sairaudesta tai vammasta aiheutuvia erityisvaatimuksia, tarvitsemien palveluiden kilpailutuksiin. Lähes jokainen asiakasryhmänsä tarpeet tarkoin tunteva palveluntuottaja voinee listata viime vuosilta lukemattomia esimerkkejä tarjouskilpailuista, jotka ovat sisältäneet vaatimuksia tai ehtoja, jotka eivät millään tavoin palvele ko. asiakasryhmän tarpeita vaan päinvastoin ovat heille jopa haitaksi. On kaikkien kannalta huonoin mahdollinen vaihtoehto, jos akkreditointimenettely tulisi olemaan ikään kuin uusi hankintalain mukainen hankintaprosessi palveluntuottajalle asetettuine, heikosti harkittuine kelpoisuusehtoineen ja palvelukuvauksineen.

Yhteenvedona Neuroliitto ry toteaa, että lähtökohtaisesti akkreditointia koskeva sääntely on valinnanvapauden piiriin tulevien palveluiden laadun takaamiseksi erittäin hyvä lisäys lainsäädäntöön, mutta akkreditointimenettelylle ja asetettaville akkreditointikriteereille tulee asettaa erittäin korkeat laadulliset vaatimukset. Akkreditointikriteerien tulee perustua riittävään asiantuntemukseen, jotta ne vastaavat tarkoin kulloistakin palvelua ja asiakasryhmien erityistarpeita. Asiakkaita ja heidän tarpeitaan on tarkasteltava riittävän pieninä ryhminä, jotta kriteerit osuvat oikeaan. Jos akkreditointikriteerit eivät ole riittävällä asiantuntemuksella asetettuja ja käytettyjä, tullee menettelystä olemaan enemmän haittaa kuin hyötyä.

Maskussa 19. tammikuuta 2017

Neuroliitto ry

Helena Ylikylä-Leiva
toimitusjohtaja